

276. Kun palkka panta'isi.

Lauloa minä lupasin,
lauloa iloista virttä,
virttä veisata suloista,
kaunistaki kaikotella.

- ⁵ Laulaisinki, taitaisinki,
kun olutta tuota'isi,
pikarin pieltä'isi,
sarkoin saatatelta'isi,
kun tuotais olutta tuoppi,
¹⁰ toinen taaria parasta,
voita, leipeä lisäksi,
kanssa tuoresta kaloa;
tahi kun palkka panta'isi,
talari taritta'isi,
¹⁵ talari joka sanalta,
tolppa toiselta sanalta,
loutu kielen käännynnältä,
kaksi kaikelta peliltä.
Laki laulun lankeavi,
²⁰ runon kulkuu kuivettuvi,
rahatonta laulamista,
kullatonta kukkumista.

277. Siitä sinne tie menevi.

Laulun tieän, ehk' en laula,
oksat karsin, tien osoitin
nuorisolle nousevalle,
kansalle kasuavalle.

- ⁵ Siitä sinne tie menevi,
rata uusi urkenevi
paremmille laulajille,
taitavammille runoilille,
nuorisossa nousevassa,
¹⁰ kansassa kasuavassa.

278. Noita laulan, joita taian.

Minä, mies vähäväkinen,
uros heikkohengellinen,

en ole iso iältä,
vahva varren kasvannolta,
⁵ vaan kuitenkin, kaikitenki,
jos ei muut lihavat laula,
verevämmät vierettele,
niin mä laulan, laiha poika,
kuiva poika, kuikuttelen.

- ¹⁰ Laulan laihoilta lihoilta,
kupehilta kuuttomilta
tämän iltasen iloksi,
tämän päivän päätteheksi.

- Noita laulan, joita taian,
¹⁵ ennen kuultuja kujerran,
ennen saatuja sanoja,
opituista ongelmista,
taaton saamia sanoja,
vanhemman varustamia.
²⁰ Niit' ennen isoni neuvoi,
oma vanhempi opetti
kahen tietä käyessämme,
kolmin kolkutellesamme.
Ei sanat salahan joua
²⁵ eikä luottehet lovehen,
mahti ei mene maan rakohon,
vaikka mahtajat menevät.

- Tuo oli laulaja ikuinen,
virren porras polvuhinen,
³⁰ tuop' on vanha Väinämöinen,
toinen seppo Ilmarinen,
kolmas Lieto Lemminkäinen,
seki kaunis Kaukomieli,
Pohjan neiti neljäntenä,
³⁵ Pohjan neiti, Pohjan akka,
viies Antero Vipunen,
se kuues Kaleva vanha.
Viel' oli nuori Joukahainen,
vielä muitaki monia,
⁴⁰ joit' ennen isoni lauloi,
oma vanhempi opetti.

Onko niin elikkä toisin
eli muite jomminkummin? —
Sampo ei puuttunut sanoja

- ⁴⁵ eikä Louhi luottehia;
Sampo vanheni sanoilla,
lahoi Louhi luottehilla,
virsillä Vipunen kuoli,
leikin lyöen Lemminkäinen.

279. Lapset tässä laulelevat.

Ei ole tässä ennen ollut
eikä varsin vasta liene
laaullista laulajata,
kunnollista kukkujata.

- ⁵ Ei ole kuultu eikä nähty
sinä ilmoissa ikänä
parempata laulajata,
tarkempata taitajata.
Lapset tässä laulelevat,
¹⁰ suukurjat kujertelevat,
suusta kuin sulan kynästä,
päästä kuin pärehen päästä.

- Lapset tässä laulelevat,
suitsansa sovittelevat,
¹⁵ niinkuin kahta kannikkoa,
kolmia kovasimia.
Lapset tässä laulelevat,
säveltänsä säätelevät
oven suussa, pankon päässä,
²⁰ kolmen koukun kääntimellä.

- Ei ole lasten laululoista,
kurjien kujertamista.
Valehia lasten laulut,
tyhjiä tytärtien virret.
²⁵ Itse lähtenen runoille,
laikahtaen laulamahan,
aukaisen sanaisen arkun,
virsilippahan viritän
poikkipuolin polvilleni
³⁰ enkä viitsi viisastella,
sanon tarkkoja tosia,
joit' ei laula kaikki lapset,
ymmärrä yhet urohot

- eikä pojat puolinkana,
³⁵ sinä ilmoissa ikänä,
kuuna kullaan valkiana.
Kun aika tosin tulevi,
päivä liitolle lipuvi,
käännän väärin vaatteheni,
⁴⁰ murrin turkkini muserran,
laulelen Lapin sanoja,
Viron virsiä vetelen.
Mie olen uinut umpilammit,
koirankieliset kokenut,
⁴⁵ viipynyt Lapin livuilla,
kotapoikien poluilla.

280. Omat on virret oppimani.

- Ei ole seppä sen parempi
eikä tarkempi takoja,
jos syntyi sysikeolla,
kasvoi hiilikankahalla.
⁵ En ole opissa ollut,
käynyt mailla mahtavien,
samonnut Lapin saloja,
souellut Viron vesiä.
Omat on virret oppimani,
¹⁰ omat saamani sanaset,
tiepuolista tempomani,
risukoista riipomani,
pajukoista poimimani,
vesoista vetelemäni,
¹⁵ kanervoista katkomani,
päästä heinän hieromani.
Kun olin piennä paimenessa,
lassa karjan kaitsijana
metisillä mättähillä,
²⁰ kultaisilla kunnahilla,
kirjavaisilla kivillä,
paistavilla paateroilla,
tuull toi sata sanoa,
tuhhat ilma tuutteli,
²⁵ virret aaltona ajeli,

JÄLKILAUSE

Kantelettaren yhdeksänteen painokseen.

Kantelettaren teksti esiintyy yhdeksännessä painoksessa jonkin verran korjattuna. Oikeinkirjoitus on nykyaikaistettu ja välimerkintää tasoiteltu. Kieliasua on normaalistettu pitäen mallina nykyistä Kalevalan tekstiä. Siten on korjattu joukko äänne- ja muoto-opillisia murteellisuuksia — mikäli runomitta ei ole ollut esteenä —, esim. *aukasen, aamusin, viononen, kuulusa, kirjottaa, ilotse, kurkia* (kurkea), *lähtiäksensä* (sellaiset *ia*-loppuiset nominit kuin *hopia, soria, ylpää* on kuitenkin säilytetty), *tautia* (tauteja), *nosta* (nousta), *mihen* (mihin), *joki* (joku), *iäni* (ikäni), *kanarva* (kanerva), *korenta* (korento), *rukehinen* (rukihinen), *kakla, kakra, kopra, otra, kierrähtävi* (kierähtävi), *saaha* (saa'a), *posi* (poti), *elkäte* (elkätte), *ellös kilkkao* (kilkatko), *kyläratti* (kylänratti), *omenakukka* (omenankukka), *silmävääntelöissä* (silmänvääntelöissä). Lönnrothin alkulause on julkaistu aivan muuttamattomana. J. Krohnin kirjoittamasta sananselitysten esipuheesta, joka on otettu kolmannelta painoksesta, on poistettu viittaukset runoihin, jotka esiintyvät vain mainitussa painoksessa. Sellaisia selityksiä, jotka koskevat nykyään kirjakielessä yleisiä sanoja (esim. *etäälle, evätä, hepo, huuhtoa, kiuru, opastaa*), on pyyhitty. Joku-nen tarpeelliselta näyttänyt selitys on lisätty. Selityksissä esiintyvät venäläiset sanat on transskriboitu.

Melkein kaikista korjauksista on ollut tilaisuus kysyä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kielivaliokunnan mieltä, ja valiokunta on ne hyväksynyt.

Helsingissä syyskuussa 1937.

E. A. Saarimaa.

Aineisto.

	Sivu		Sivu
Alkulause	I—LIII	5. Laula, laula, kieli keito! ..	4
Uudempia lauluja.		6. Äijä on ääntäni kulunut ..	5
1. Kreivin sylissä istunut ..	VI	7. Kuoli rakentajani	5
2. Petetty nuorukainen ..	VII	8. Silloin laulan, konsa jouan ..	5
3. Morsiämen kuolo ..	VIII	9. Ei sanat sanoihin puutu ..	6
4. Veljensurmaaja	X	10. Jos ma lauluille rupean ..	6
5. Onneton nuorukainen ..	XI	11. Luonenko, lopettanenko ..	6
6. Toivoton rakkaus ..	XII	12. Ei runo rahatta laula	7
7. Kultani kukkuu kaukana	XIII	13. Virren kiittäjälle ja moittijalle	7
8. Kuldaansa ikävöivä ..	XIV	14. Toisin ennen, toisin eilen ..	7
9. Merille lähtevä	XV	15. Veen varaiset	8
10. Turvaton	XVI	16. Veen varaiset (toisin)	8
11. Kuldaansa sureva ..	XVII	17. Muinainen käkeni	8
12. Hylätyn suru	XVIII	18. Jumalaan turvaava	9
13. Ylenkatsottu	XIX	19. Kun saisin, en heittäisi ..	9
14. Karjalan neito	XIX	20. Paljo on tikalla huolta ..	9
15. Poika ja tyttö	XX	21. Mikä lie piiiollani?	9
16. Vihaava ystävä	XXIV	22. En elä elotta	10
17. Petetyn kirous	XXIV	23. Kyll' on kystä aitassa	10
18. Nauru ja itku	XXV	24. Syitä vajavaisuuksiin	10
19. Rannalla itkijä	XXVI	25. Erotus mielillä	11
20. Varpusen olut	XXVII	26. Armottoman osa	11
21. Häälaulu	XXVIII	27. Missä nyt minun osani? ..	11
22. Laulu, olut ja viina ..	XXIX	28. Makaan onni	11
23. Mutkainen matka ..	XXX	29. Erotus onnilla	12
24. Neion valitus	XXXI	30. Tuli talvi, ei tahottu	12
		31. Ei vaivaista häihin	12
		32. Muinaiset ajat paremmat ..	12
		33. Vierin maalle vierahalle ..	13
		34. Kotihinsa toivova	13
		35. Minun on koti koivikossa ..	14
		36. Korpi kurjalla kotina	14
		37. En tohi tupahan mennä ..	14
		38. Koista erötetty	15
		39. Sukunsa heittäjä	15
		40. Oli ennen parempi	15
		41. Parempi kuolla kuin kitua ..	16
		42. Kuolisinko, koito raukka ..	16
		43. Manalaan ikävöivä	16
		44. Nuorra Manalle menijä ..	17

ENSIMMÄINEN KIRJA.

Yhteisiä lauluja.

I. Kaikille yhteisiä.

1. Eriskumminen kantele ..	3
2. Elkkää ouostuko	3
3. Kiven alla kieltäjäni	3
4. Miksi en laulaisi?	4